

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt de financiële positie van de gemeente beschreven. Ook moeten gemeenten hier enkele verplichte financiële kengetallen opnemen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing heeft u geregeld in de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen is voldoende

Het weerstandsvermogen is toereikend om de financiële gevolgen van risico's te kunnen opvangen. Op basis van het risicoprofiel van de gemeente Heerenveen bedraagt het benodigd weerstandsvermogen € 23,5 miljoen.

De risico's van de grondexploitaties worden buiten Naris om berekend. Dit betekent dat het totale benodigde weerstandsvermogen bestaat uit het benodigd weerstandsvermogen grondexploitaties én het overige benodigd weerstandsvermogen uit Naris.

Het beschikbare weerstandsvermogen gedeeld door het benodigde weerstandsvermogen op basis van het risicoprofiel vormt de ratio van het weerstandsvermogen. Deze ratio wordt aan de hand van tabel 1 beoordeeld.

Ratio	Waardering	Betekenis
>2	A	Uitstekend
1,4 – 2,0	B	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	C	Voldoende
0,8 – 1,0	D	Matig
0,6 – 0,8	E	Onvoldoende
< 0,6	F	Ruim onvoldoende

Tabel 1: Beoordeling ratio weerstandsvermogen

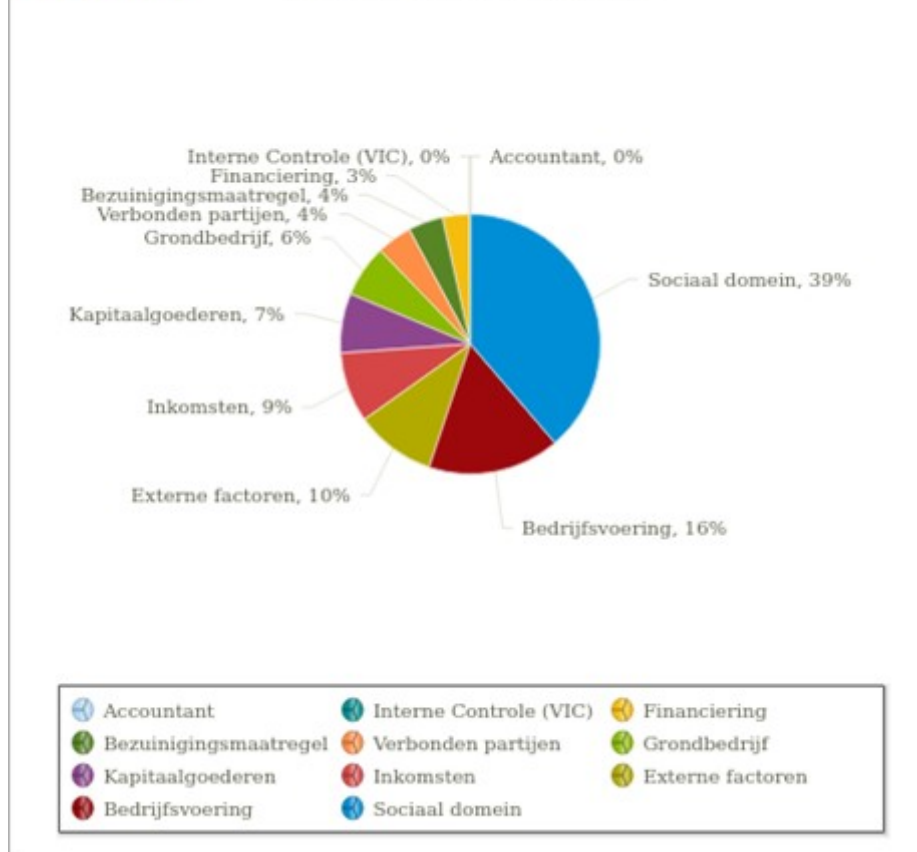
De gemeente streeft naar een voldoende weerstandsvermogen (waarderingcijfer C). Dit omdat bij de berekening van het benodigd weerstandsvermogen rekening wordt gehouden met een verhogende factor. De ratio en de waardering van de gemeente zijn weergegeven in afbeelding 1. Deze ratio is exclusief de algemene reserve.

Ratio =	Beschikbare weerstandsvermogen € 23.500.000	= 1
	Benodigd weerstandsvermogen € 23.500.000	
Waardering en betekenis : C		

Afbeelding 1: Actuele ratio en waarderingcijfer

Het risicoprofiel (per augustus 2019) van de gemeente Heerenveen, exclusief de risico's van de grondexploitaties, kan over verschillende categorieën (labels) worden verdeeld. Dit is weergegeven in afbeelding 2.

Specifiek kenmerk (label)

Afbeelding 2: Risicoprofiel verdeeld over labels

Op basis van het risicoprofiel wordt een risicosimulatie (een berekening van het benodigd weerstandsvermogen) uitgevoerd.

Het weerstandsvermogen bij 90% zekerheid (en factor 1,4) komt op:

1. Weerstandsvermogen grondexploitaties	€ 5,9 miljoen
2. Weerstandsvermogen Naris	<u>€ 17,6 miljoen</u>
Totaal	€ 23,5 miljoen

Top 10 grootste risico's

Risico	Kans van optreden	Omvang	Maatregelen
Risico's grondexploitaties	Diverse kansen in verband met meerdere onderliggende risico's.	€ 5.900.000	Aan de hand van afwijkingen in de halfjaarlijkse monitor grondbedrijf sturen we bij.

Risico van een ontoereikend budget door de open einde financiering van de Jeugdwet.	99%	€ 410.000 - € 2.900.000	Op zowel lokaal (zoals de onderhandelaar) als regionaal niveau (zoals het nader uitwerken van het inkoopmodel) worden de adviezen van de Taskforce en in Heerenveen ontwikkelde ideeën uitgevoerd. Doel is om te komen tot een meer beheersbare uitvoering van de Jeugdwet. Op nationaal niveau gaat het Rijk kijken naar mogelijke structurele extra middelen.
Eén of meerdere informatiesystemen/grote applicaties (software) moeten vervangen worden.	70%	€ 200.000 - € 400.000	In 2019 maken wij een goede contract-administratie voor elkaar. Op die manier kunnen wij vanaf 2020 softwarecontracten beter managen. Anno september 2019 is de contractadministratie grotendeels klaar. In de resterende maanden wordt die verder afgemaakt. Software wordt vervangen wanneer dat onontkoombaar en onvermijdelijk is. Anno september 2019 is de kans groot dat dit binnen afzienbare tijd voor 2 systemen noodzakelijk is.
Niet voldoende dekking in het APPA-fonds voor ambtsdragers ter dekking van de betaling van de (toekomstige) pensioenen.	50%	€ 250.000 - € 500.000	Indien noodzakelijk vermelden in een planning & control document (verzamelbesluit of jaarrekening).
Verplichting tot betaling van Vennootschapsbelasting (VPB) over de exploitaties grondbedrijf.	50%	€ 1.400.000	Op basis van de huidige uitgangspunten voor de grondexploitaties, ontstaat er in de periode 2026-2032 een VPB-last

			van circa € 1,4 miljoen. De hoogte is nog afhankelijk van de mate waarin de verwachtingen ook daadwerkelijk gerealiseerd worden. Een vertraging of versnelling van de uitgifte, een stijging van de bouwkosten enz. kunnen hier nog invloed op hebben. In 2020 bekijken wij de mogelijkheden om deze lasten toe te rekenen aan de diverse complexen. Het effect hiervan wordt vervolgens zichtbaar in het verwachte resultaat van het complex.
Lagere uitkering uit het gemeentefonds.	50%	€ 1.000.000	De circulaire van het ministerie juist vertalen en de mutaties verantwoorden en bijsturen in de planning & control documenten.
Onvoldoende budget hebben in de begroting 2019 e.v. om de gevolgen van de vervallen btw aftrek sport te compenseren	90%	€ 350.000	In de begroting 2019 is eenmalig rekening gehouden met € 175.000 In 2019 wordt een beroep gedaan op de SPUK-regeling waarmee een deel van de btw kan worden gecompenseerd. Vooralsnog is het mogelijk om voor maximaal 5 jaar een beroep hierop te doen.
Aanzuigende werking himmelsjek en wmo-vervoer	80%	€ 675.000	In de begroting 2020 is de toename van het aantal 75-plussers procentueel meegenomen. Voor 2019 niet. Vanaf de zomer 2019 wordt in kaart gebracht welke sturingsmogelijkheden (wet, beleid, inkoop, toegang, administratie) wij nog meer kunnen

			benutten, gelet op wet- en regelgeving.
Legesinkomsten van de omgevingsvergunningen dalen door het verdwijnen van de technische toetsing	90%	€ 400.000	In het kader van personeelsmanagement zoveel als mogelijk voorsorteren op de ontwikkeling die per 1-1-2021 ingaat (geen vast personeel aannemen om dit onderdeel) en minder inhuur van specialistische kennis.
Verplichte afname van grond en boerderij op het IBF voor een getaxeerde waarde.	20%	€ 1.146.000	Afhankelijk van derden en marktomstandigheden.

Financiële kengetallen

Kengetallen	BEGR	BEGR	BEGR	BEGR
	2020	2021	2022	2023
Netto schuldquote	75,7%	68,8%	64,8%	59,3%
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	75,6%	68,7%	64,7%	59,2%
Solvabiliteit	20,1%	21,4%	22,1%	23,1%
Grondexploitatie	13,6%	11,2%	9,0%	7,3%
Structurele exploitatieruimte	0,0%	3,0%	1,8%	3,1%
Belastingcapaciteit	107,9%	109,4%	110,8%	112,3%

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Indien de netto schuldquote boven de 100% ligt spreekt men van een hoge gemeenteschuld. Hoger dan 130% betekent dat gemeenten wordt geadviseerd direct maatregelen te treffen om de schulden te verminderen. De netto schuldquote laat voor het komende meerjarenperspectief een dalende trend zien. Op basis van onze langjarige liquiditeitsprognose zet deze trend zich daarna ook voort.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Het aandeel verstrekte leningen is stabiel en zeer gering. De uitkomsten hiervan zijn in lijn met de netto schuldquote zonder dat deze gecorrigeerd is voor verstrekte leningen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen op lange termijn te voldoen. Bij een ratio kleiner dan 20% heeft een gemeente zijn bezit zeer zwaar belast met schuld. Het licht staat dan op rood. Normaal

bevindt de ratio van een gemeente zich tussen de 20% en 70%. De ontwikkeling van de solvabiliteit is positief.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. Grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. In de jaarschijf 2020 is er sprake van de 'nul lijn'. In het meerjarenperspectief 2021-2023, is de structurele ruimte positief.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de lokale lastendruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De uitkomsten laten zien dat wij boven het landelijk gemiddelde uitkomen. De stijging van de lasten wordt uitsluitend veroorzaakt door een stijging van de rioolheffing. Het is onduidelijk of wij voor de komende jaren inderdaad boven het landelijk gemiddelde uitkomen. Aangezien de vergelijkende cijfers voor het landelijk gemiddelde op hetzelfde niveau zijn gebleven als de begroting 2020.

Conclusie uitkomsten kengetallen

Wat wij zien is dat in alle gevallen de uitkomsten een positieve trend laten zien. Een teruglopende schuld en een solide en sluitende begroting dragen hier sterk aan bij.